

PAULOVA'EA OMOMBE'UYPY TIMÓTEOVA'EA PE Primeira Carta de Paulo a Timóteo

¹ Jihi ko Pauloramó Cristo Jesus'ga moirũharamo. Aporavyky ji Tupana'ga pe a'ero Cristo Jesus'ga mombe'gwovo. A'ereki nhanembopiro'yharamo Tupana'ga e'i ji ve eko ti Cristo'ga moirũharamo ga mombe'gwovo javo. Cristo Jesus'ga e'i ji ve no ji mongovo omoirũharamo onhimombe'uuka ji ve. Ga rehe tuhẽ nhande xajiko gaha po ti nhande reroho yvagi pe nehẽ javo.

² Timóteo, kiro ji ikwatijari nhinhi'iga imon-douka pevo nde ve. Nde ko jira'yra'java'ea. A'ereki nde erejiko Jesus Cristo'ga rehe ji ga mombe'urame nde ve.

Kiro ji ei: Nhandervete'ga Tupana'ga ti to-mombyry nde ve Jesus Cristo'ga pavẽi nhande-pojoykaharete'ga pavẽi. Tandeporogwety ti ga. Tonogatu ti ga ndepy'a, a'e ji.

Tupana'ga nhi'igaatyviva'ea ojipeva'ea omombe'u

³ Ymyaĩ ji hoi cidade de Macedônia pe ikwehe'i. Jihorame ji ei nde ve: Epyta ti cidade de Éfeso pe teremombi ti ga – kiroki ga ombo'e ga Tupana'ga nhi'igaatyviva'ea rehe.

Kiro ji ea'javi a'ea pe jitehe. Ere ti ga pe: “Tapembo'ea'javi ti Tupana'ga nhi'igaatyviva'ea rehe Tupana'ga remiarõe'ỹva'ea rehe,” ere ti ga pe.

⁴ “Pepohi ti penhimimombe'utehea hugwi. Tapemombe'umbe'utehei penhemboypya

aherakykwepohara jipi no,” ere ti ġa pe. A'ereki imombe'umbe'uteherame ojipe'ġa onhonhi'iġayva hehe. Tupana'ga nhi'iġaatyviva'ea mombe'ua aheremboypya mombe'ua pavēi ndokwahavukari Tupana'ga remimbotarimova'ea ġa pe. Ojikogame jate Jesus Cristo'ga rehe ġa ikwahavi Tupana'ga remimbotarimova'ea.

⁵ A'e ji nde ve a'ero: Emombi ti ġanemimbo'ea. A'ereki ji apota ndepyrive'ġa nhoarōhetea. Imombopavukarame okote'varuhua Tupana'ga pe opohia onhimimombe'utehea hugwi, ġa onhoarō hete tuhē. Gweaporoġitapyryvame ġa onhoarō hete tuhē. Ojikogame Jesus Cristo'ga rehe ġa onhoarō hete tuhē.

⁶ Nanongara rehe jararamo ġa ndokoi okote'varuhuavo. A'ero ġa imombe'utehei mbatera.

⁷ Moisésva'ea remimbo'eagwera rehe Tupana'ga rembikwatijarukara rehe ġa ġa mbo'e pota novia. Emo onhi'iġame ġa ndokwahavi. Gwemimombe'uhetea ġa ndokwahavi no.

⁸ Xa'e nhande: Moisésva'ea remimbo'ea pyry hete nhande imombe'ukaturame Tupana'ga remimbotarimova'ea okote'varuhuve'ġa momoranduva.

⁹ A'ereki tikwaha nhande. Pyryve'ġa pe rūi Tupana'ga ei ikwatijarukarame javo. Momi ko ġa – kiroki ġa pe Tupana'ga e'i ikwatijarukarame Moisésva'ea pe:

Tupana'ga nhi'ĩpo'rue'ỹve'ġa

Tupana'ga nhi'iġa rendukatue'ỹve'ġa

Tupana'gareheve'ġarūive'ġa

okote'varuhuve'ğa
kiroki ğa ndokoi Tupana'ga rehe ndapyryvive'ğa
kiroki ğa Tupana'ga movahĩ tiruahũve'ğa
kiroki ğa ojuka uva'ğa
kiroki ğa ojuka oy'ğa
iporojukahara'ğa nhaporemo
¹⁰ kiroki ğa gweroho ojive ġwembireko'ġarũive'ğa
kiroki akwaimbae'ğa memei ojogwereco
ġwembirekoro
kiroki kunhangwera'ğa memei ojogwereco
ġwembirekoro
kiroki ğa omi ojipe'ğa ġande'yja'ğa hugwi ğa mbo-
poravykyavo
i'mbeve'ğa
kiroki ğa e'i o'mbero a'iti tuhẽ javo
kiroki ğa nohendukatui Tupana'ga nhi'ğa
garemimbo'ekatuukara a'itituhẽva'ea.
Ga pe nhaporemo Tupana'ga ei ikwatijaruka
Moisésva'ea pe pepohi ti pejikote'varuhua
hugwi javo. Ga nhaporemo oko te'varuhu
hendukatue'yma a'itituhẽva'ea Tupana'ga
remimombe'ukatuukara.
¹¹ Tupana'ga remimbo'ekatuukara ko Jesus
Cristo'ga mombe'ua – kiroki a'ea ji amombe'u
Tupana'ga ero ġwaramo ji ve. Jesus'ga mombe'ua
okwahavuka Tupana'ga popoakahetekatua
garoryhetea no.

Tupana'ga pyry hete Paulova'ea pe

¹² Jirory hete ji nhandepojoykaharete'ga rehe
Cristo Jesus'ga rehe. A'e ji ga pe:
–Ndepyry hete nde. A'ereki nde ji poko
ji mbopopoakaruka enhimombe'ukatuuka ji ve.

Ndepyry hete nde. A'ereki ji ve nde ere'e: "Nde po ti ji mombe'ukatui nehẽ. Nurã ji ei nde ve: Ji mombe'u ti a'ero," ere nde ji ve, a'e ji Jesus'ga pe.

¹³ Jjikoge'ymame Cristo Jesus'ga rehe ji ete'varuhui ga mombe'gwovo ojipe'ga pe kako. Gaha ranuhũ! Tupana'ga ra'yra'ga rũi po ga, a'e ji. Jirekote'varuhuavo ga rehe ji jigwarai gareheve'ga ndehe. Nahanahã ji ga mbotegweteuhui. Emo Cristo Jesus'ga ji porogwety. A'ereki ga rehe jjikoge'yma gwaramo ji ndakwahavihu jirekote'varuhuavo ga rehe ga ndehe no.

¹⁴ Piry hete Cristo Jesus'ga ji ve nhandepojykharete'ga. Ga ji arõ hete ji mbojikoguka ojihe ojipe'ga arõheteuka ji ve.

¹⁵ A'itituhẽva'ea nhande ei. Togwerovia hete ti ga a'ero nhande pavẽi. Ymya Cristo Jesus'ga uhu yvya koty tamombo ti ji yvyakotyve'ga ndekote'varuhua ga hugwi javo, xa'e nhande a'itituhẽva'ea mombe'gwovo. Ga hohe pa reki ji ako te'varuhu kako.

¹⁶ Emo Tupana'ga ji porogwety. A'ereki ga e'i ojiyvyteri pe: "Tomombo ti Jesus Cristo'ga Paulo'ga rekote'varuhua ga hugwi nehẽ. A'ero po ti Paulo'ga rekoi ikwahavukahavamo ga pe – kiroki ga ndojikogi ve ji rehe. Okwaha po ti ga Paulo'ga rekote'varuhua mombora a'ero nehẽ. A'ero po ti ga ei nehẽ: 'Piry Jesus Cristo'ga! Nonhimonha'ngai ga onhimomiranaheteavo Paulo'ga rekote'varuhua pe aerẽ po ti ga imomborukari ji ve javo,' e po ti ga nehẽ. 'Ndoporogwety pigi ga Paulo'ga. A'ereki ga omombo Paulo'ga hugwi

garekote'varuhuhetea,' e po ti ġa nehē," ei Tupana'ga. "‘A'ero nhanderekote'varuhua po ti ga imombori nehē no nhande mongovo ojipyri avuirama nehē.' A'ea po ti ġa ei gworygworyvamo ojikoga Jesus Cristo'ga rehe nehē," ei Tupana'ga oyvyteri pe.

¹⁷ Nurã ji ei Tupana'ga mombe'gwovo: Tupana'ga huvihavuhetero omongomongo pa ġwemimbotarimova'ea rupi ymyypyagwera jate. Aerē po ti na jitehe nehē no. Gaha ko avuiramave'ga omanoe'yma. Nhande ndihepiagi ga novĩa. A'ereki ga ndaha'oi. Gaha jate ko Tupanamo oko. Timboukwaha ti ga avuirama a'ero nehē. Timbohete hete ti ga avuirama nehē. Na tuhē. Amém!

Paulova'ea ombo'e Timóteova'ea aheporavykya rehe

¹⁸ Timóteo, nde ereko jira'yra'java'ea. Kiro ji ei nde ve: Ere hete ti ojipe'ġa pe ġa mongovo nhiremimbo'ea rehe topohi ti ġa ġwemimombe'utehea hugwi Tupana'ga nhi'iġaatyviva'ea hugwi. Nhirembi'ea nde ve ko Tupana'ga nhi'iġa ja – kiroki a'ea Tupana'ga nhi'iġa mombe'uhara'ġa omombe'u nde ve nahã Tupana'ga ei nde ve javo. Hendukaturame ġanhi'iġa po ti nde poravykykatui ojipe'ġa mbo'eharamo Jesus Cristo'ga mombe'ua rehe ġa mbo'epava nehē. Soldados'ġa oporavyky katu gwuvihava'ga pe. Na jitehe eporavyky katu Tupana'ga pe a'ero.

¹⁹ Terepohiri ti Tupana'ga hugwi ejikoga Jesus Cristo'ga rehe. Eko pyry ti jipi. A'ero po ti nderea-poroġita pyryvamo nehē.

Jararamo ġa ndokoa'javi ojeaporogitapyryva rupi. A'ero ġa heroviari Tupana'ga nhi'igaa tyviva'ea opohia Tupana'ga nhi'iga hugwi.

²⁰ Nanongara'ġa ko Himeneu'ga Alexandre'ga pavēi. A'e ji: Satanás'ga ti tombohahy ġa pe. A'ero po ti ġa nde'iuhua'javi Tupana'ga pe okote'varuhua'jave'yma nehē.

2

Nahã po ojatykave'ġa e'i Tupana'ga pe hamo

¹ Kiro ji ena'ēi nde ve: Jesus'gareheve'ġa ti tonhi'ĩ Tupana'ga pe vvyakotyve'ġa mombe'gwovo ġa nhaporemō ġa ndepyga. Te'i ti ġa ga pe: “Epoko ti ġa imombyryva ġa pe. Ndepyry hete nde ġa nderekokatuavo jipi.” A'ea ti ġa te'i Tupana'ga pe.

² Na jitehe ti ġa te'i Tupana'ga pe nhanderuvihavuhu'ġa mombe'gwovo huvihava'ġa mombe'upava no Tupana'ga ti tomombyry ġa pe javo. A'ero po ti ġa pyryvamo nhande pokokatuavo nehē. A'ero po ti nianemongyhyjihavi niandeavykyhavi nehē no. A'ero po ti nhande rekokatui imondoheteavo nhandereaporogita Tupana'ga rehe imohina nehē ojipe'ġa ndehe nehē no.

³ Pyry Tupana'ga pe nhanembopiro'yhara'ga pe nhande nhi'igame ga pe emombyry ti ġa pe javo.

⁴ Ga opota hete vvyakotyve'ġa ndekote'varuhua mombora ġa nhaporemō ti tomomboruka ji ve javo. Ganembikwahava ga opota no ġa

nhaporemo ti tokwaha Jesus Cristo'ga mombe'ua a'itituhẽva'ea javo.

⁵ A'ereki Tupana'ga tehe ko Tupanamo.

Gaha vvyakotyve'ġa tombohete
gaha jate ko nhanderuvihavuhuhete'ga javo.
Yvyakotyva'ero Cristo Jesus'ga jate ombo-
jikoty'aruka vvyakotyve'ġa.

Nurã vvyakotyve'ġa jikoty'ari Tupana'ga pavẽi.

⁶ Ojijukaukarame ġa ndepypava ga ġa
mbopiro'yukari ġandekote'varuhua hugwi.
Nurã ġa jikoty'ari Tupana'ga pavẽi a'ero.

Gamanoa okwahavuka Tupana'ga remimbotari-
mova'ea.

A'ea kiro vvyakotyve'ġa piro'yaġwama
ġandekote'varuhua hugwi.

⁷ Nurã Tupana'ga ei ji ve a'ea pa emombe'u
javo. “Eko ti Jesus Cristo'ga moirũharamo egwovo
judeus'ġarũive'ġa pyri gentios'ġa pyri,” ei ga ji
ve. “Emombe'u pa ti Jesus'ga ġa pe tojiko ti ġa
ga rehe. A'ero po ti ġa imomborukari ga pe
okote'varuhua ojihugwi nehẽ. Embo'embo'e ti ġa
Jesus'ga mombe'ua nhaporemo rehe a'itituhẽva'ea
rehe.” A'ea Tupana'ga ei ji ve. Amombe'u katu ji
nde ve. Nanhi'mbei ji.

⁸ Onhimono'oġame Tupana'ga nhi'ġa renduva
ogwyrì pe nhaporemo marã po ti akwaimbae'ġa
ndekoi a'ero nehẽ Jesus'gareheve'ġa? Kiro ji
imombe'ui nde ve jireaporogita. Onhimono'oġa
ti akwaimbae'ġa tonhiĩ Tupana'ga pe
gweaporogitapyryvamo onhimonha'ngae'yma
ġa ndayvapotare'yma.

Paulova'ea e'i nahã ti kunhangwera'ga toko javo

⁹ Marã po ti kunhangwera'ga ndekoi nehê Jesus'gareheve'ga? Kiro ji imombe'ui nde ve jireaporogita. Tonhimbovyvy ti kunhangwera'ga okopyryheteavo imongirame opira. Taheaporogitaranuhũyme ti ga o'ava mbojigwajigwaga rehe. Taheaporogitaranuhũyme ti ga mbo'yra no'ga rehe ouro apopyra no'ga rehe no pérolas no'ga rehe no. Taheaporogitaranuhũyme ti ga opikatua mongia rehe no - kiroki a'ea gwerohoahivuhu itambere'ia.

¹⁰ Ga e'i ore Jesus Cristo'gareheva'ea javo. Toko katu ti ga a'ero ojipe'ga pe. Nahã ti Jesus Cristo'gareheve'ga toko a'ero.

¹¹ Jesus Cristo'gareheve'ga nhimono'o'game ti-hendu ti Tupana'ga nhi'iga javo, kunhangwera'ga ti tojapyaka tuhê ganhi'iga rehe. Onhi'ige'yma ti ga tohendu pota okokatuavo.

¹² A'e hete ji nde ve: Kunhangwera'ga ti toko Tupana'ga nhi'iga rehe jate. Tombo'eyme ti ga Tupana'ga nhi'igaatyviva'ea rehe. Te'iyme tuhê ti ga: “Kunhangwerava'ea oapo akwaimba'eva'ea.” Tombo'eyme ti ga a'ea rehe Tupana'ga nhi'igaatyviva'ea rehe.

¹³ A'reki akwaimba'eva'ea Tupana'ga oapo ypy Adãova'ea. Kirẽ kunhangwerava'ea ga oapo Evava'ea hako.

¹⁴ Adãova'ea rũi reki Satanás'ga omoandyi hako. Kunhangwerava'ea ga omoandyi. A'ero kunhangwerava'ea nonhi'ipo'rui Tupana'ga okote'varuhuavo.

¹⁵ Emo kunhangwera'ga jikogame Jesus Cristo'ga rehe jipi Tupana'ga omombo

ġandekote'varuhua ġa hugwi. Ojikogame ga rehe ġa ojipe'ġa arōhetei okopyryvamo onhimbovyvya. Nahã ġandeaporoġita pyahuro. Igwete pyryvamo ġa nda'yramo ġwembireko'ġa pe.

3

Jesus'gareheve'ġa ndepiakatuhara'ga

¹ A'itituhēva'ea nhande ei: Kiroki ga e'i tapo-ravyky ti ji Jesus'gareheve'ġa ndepiakatuavo javo – ga opota pyryva'ea. A'ereki nanongara aheporavykya ko pyry, xa'e nhande a'itituhēva'ea mombe'gwovo.

² Toko katu ti Jesus'gareheve'ġa ndepiakatuhara'ga ojikoheteavo Jesus'ga rehe. A'ero tegwete ojipe'ġa ehava ga pe. Ojipeji tehe ti ga togwereko ġwembirekohēa. Taheaporoġita pyry ti ga. Tonhimbovyvy ti ga okokatuavo. Po ojipe'ġa nduri ga repiaga oropyta pota ore nde pyri javo, a'ero ti ga tohoryory ġa ndehe ġa mbuhuruka ġwonga pe ġa pokoga. Tombo'e kwaha hete ti ga Tupana'ga nhi'iġa rehe.

³ Heagwryryve'ġa ja rūi ti ga toko jugwejuhue'yma ahemboheagwryryva'ea vinho. Tonhimboahivyme ti ga ojipe'ġa pe. Toko katu ti ga ojipe'ġa pe ġa ndayvare'yma onhyromo. Tokoyme ti ga ojipe'ġa ja – kiroki ġa itambere'ia pyhyga rehe jate gweaporoġita jipi.

⁴ Tohepia katu kwaha ti ga ġwongapypeve'ġa mondomondokatuavo. Tomondo ti ga gwa'yra'ġa onhi'iġa rupi. Ojihe ti ga tomondouka gwa'yra'ġa ndeaporoġita imohinuka.

5 Po ga ndohepiakatukwahavi ġwongapypeve'ġa gwa'yra'ġa no ġa mongoe'yma onhi'iġa rupi, a'ero po ti ga ndohepiakatukwahavi Jesus'gareheve'ġa ġa nhimono'oġame tihendu ti Tupana'ga nhi'iġa javo. Nanongara'ga ti tokoyme ġandepiakatuhamo a'ero.

6 Tokoyme ti ga ġandepiakatuhamo – kiroki ga korogwe ojiko Jesus Cristo'ga rehe. A'ereki ga ndokwahahetei ve nahã ahe toko Tupana'ga remimbotarimova'ea rupi jave'yma. Mara'ngu po ti nanongara'ga okote'varuhuavo onhimboheteavo nehê? “Ako pyry ji ġa hohe pa jitekovo ġandepiakatuhamo,” e po ti ga nehê. Po ti ga ei a'ea nehê, a'ero po ti Tupana'ga ei ga pe nehê ereko te'varuhu nde enhimboheterame javo. A'ea jitehe Tupana'ga ei Diabo'ga pe ga mondovo ojihugwi hako. A'ereki Diabo'ga onhimbohete.

7 Toko katu ti Jesus'gareheve'ġa ndepiakatuhara'ga. A'ero po ti Jesus'gareheve'ġarũive'ġa ekatui ga mombe'gwovo pyry hete ga okokatuavo javo. Ga rekokatue'yname po ti ġa ga rerekomemui nehê ite'varuhu reki ga javo. Nahã po ti Diabo'ga ga mondoi ġwemimbotarimova'ea rupi nehê.

Jesus'gareheve'ġa pokohara'ġa

8 Kiro ti ji imombe'ui nde ve Jesus'gareheve'ġa ndepiakatuhara'ġa pokohara'ġa. Gandepiakatuhara'ġa javijitehe ti ġa tonhimbovyvy ojikheteavo Jesus'ga rehe. Ti'mbeyme ti ġa. Tougwejuhuyme ti ġa ahemboheagwryryva'ea vinho okovo. Tokoyme ti ġa ojipe'ġa ja – kiroki ġa itambere'ia pyhyga rehe jate heaporoġita jipi.

⁹ Nane'ymi gweaporoğitapyryvamo ti ġa togwerovia hete aherembikwahavipyre'yma – kiroki a'ea Tupana'ga okwahavuka kiro Jesus Cristo'ga mombe'ua. Tojiko hete ti ġa Jesus Cristo'ga rehe omano ga nhande repyga javo.

¹⁰ Jara'ġa Jesus'gareheve'ġa ti te'i ġa pe: “Tihepia na'ē ti pendekokatua pe ġa pokogame.” A'ea ti ġa te'i ġa ndepiaga. Po ġa ndekopyryvamo ġa pokokatuavo, a'ero po ti ġa toko ġapokoharamo.

¹¹ Ga javijitehe ti kunhangwera'ġa tonhimbovyvy. Te'ite'iuhuyme ti ġa ojipe'ġa pe. Taheaporoğita pyry ti ġa. Tombojiko pa ti ġa ojipe'ġa ojihe jipi. Nahã ti kunhangwera'ġa toko.

¹² Akwaimbae'ġa Jesus'gareheve'ġa ndepiakatuhara'ġa pokohara'ġa ti togwereko ojipeji tehe ġwembireko'ġa. Tomondo ti ġa gwa'yra'ġa onhi'iġa rupi ġa ndepiakatukwahava. Tohepia katu kwaha ti ġa ġwongapypeve'ġa no ġa mondomondokatuavo.

¹³ Aerē, Jesus'gareheve'ġa ndepiakatuhara'ġa pokoharamo, ġa jara'ġa pokokaturame po ti koji'i ġambohetea nehē. Koji'i po ti ġa Tupana'ga kwahavi nehē ġa ġa pokoga ġwaramo. Ndopojihuvi hete ti ġa imombe'uheteavo ġwembiroviara Cristo Jesus'ga mombe'ua a'ero nehē.

Paulova'ea omombe'u a'itituhēva'ea rerekokatua

¹⁴ Aho pota tuhē ji nde pyri nambegwei jioha javo. Emo ji akwatija nde ve kiro.

¹⁵ A'ereki ji a'e: Mara'ngu po ti nhimbegweramo jigwovo nehē? Nurã ji herohoukari nhirembikwatijarukara kiro. Imonhi'iġame po ti nde ikwahavi javo nehē. “‘Nahanahã ti Jesus'gareheve'ġa toko katu ojohupe Tupana'ga

ra'yramo,' ei Paulo'ga," ere po ti nde nehẽ. Jesus'gareheve'ğa ko avuiramave'gareheve'ğa. Ga okwahavuka Jesus Cristo'ga mombe'ua ojipe'ğa pe a'ea ko a'itituhẽva'ea javo herekokatuavo.

¹⁶ Cristo Jesus'ga mombe'ua a'itituhẽva'ea ko huvihavuhu tuhẽ ahe monhimomby'aheteavo. A'ea jukwaha nhande ve nhaporemo. A'itituhẽva'ea ko aherembikwahavipyre'yma - kiroki a'ea Tupana'ga okwahavuka nhande ve kiro Cristo Jesus'ga mombe'ua nhanerembiroviara. Momi ko Cristo Jesus'ga mombe'ua a'itituhẽva'ea:

Ga ko ojipiuka onhimongovo vvyakotyva'ero.

“Gareaporogita ko pyry hete,” e'i Tupana'ga ra'uva ga kwahaheteavo.

Gaha Tupana'gapyrive'ğa ga repia.

Gaha gareheve'ğa ga mombe'u judeus'garũive'ğa pe gentios'ğa pe.

Ga rehe vvyakotyve'ğa pyteripeve'ğa ojiko.

Gaha Tupana'ga ga reroho yvagi pe ga mboheteavo pevo.

A'ea ko Cristo Jesus'ga mombe'ua.

4

Tupana'ga ra'uva omombe'u aerẽve'ğa i'mbeve'ğa

¹ Tupana'ga ra'uva e'i hete aerẽva'ea mombe'ukatuavo. Nurã i'ei: “Mbapava koty po ti jara'ğa ndogweroviara'javi Jesus Cristo'ga mombe'ua nehẽ. Ga po ti ombopogwe Tupana'ga nhi'igaatyviva'ea mombe'uhara'ğa nehẽ okoheteavo ğa'mbea rehe ğanemimbo'ete'varuhua rehe nehẽ no - kiroki a'ea rehe anha'ğa Diabo'gapyriva'ea ğa mbo'e.

² A'ea po ti Tupana'ga nhi'ígaatyviva'ea mombe'uhara'ga imombe'ui ġa pe ġa moandyandyita o'mbero ġa pe nehẽ. Ojipokwahava o'mbea rehe po ti ġa nonhimombaragwahavi a'itituhẽva'ea rehe gweaporoġitakatuagwame'yma nehẽ," e'i Tupana'ga ra'uva.

³ "O'mbero po ti ġa ei nehẽ: 'Tahembirekoyme ti ahe. To'uyme ti ahe ġwiġwia mbatera ojikwakuva,' e po ti ġa nehẽ," e'i Tupana'ga ra'uva imombe'gwovo.

Emo Tupana'ga nde'iangavi nanongara! Oapo pa ga. Nurã ti ahe tokwakuvyme. To'u pa ti ahe garembiapoa i'gwovo gworygworyvamo ndepiry hete nde imbuhua ore ve javo Tupana'ga pe.

A'ea Tupana'ga ei ġa pe – kiroki ġa ojiko ga rehe a'itituhẽva'ea kwahava.

⁴ A'ereki pyry pa Tupana'ga rembiapoa. Nurã ti tikwakuvyme garembiapoa ti'uyme ti jave'yma. Ti'u ti a'ero nhande'erame ga pe ndepiry hete nde imbuhua ore ve javo.

⁵ A'ereki mbatera pyry pa Tupana'ga ero ġwaramo. Pyry pa mbatera nhande ero ġwaramo ga pe no ndepiry hete nde imbuhua ore ve javo ga pe.

Nahã ti eporavyky katu Jesus'ga pe

⁶ Po nde imombe'upavi Tupana'ga rembi'ea pevo nhaneirũ'ġa pe Jesus Cristo'gareheve'ġa pe, a'ero po ti nde poravykykatui Jesus Cristo'ga pe nehẽ. Eporavykykatuavo ga pe ti enhimbo'e katu Jesus'ga mombe'ua rehe a'itituhẽva'ea rehe no – kiroki Jesus'gareheve'ġa nemimbo'ekatua rupi nde ereko jipi.

⁷ Terembopogwei ti Tupana'ga remiarõe'ỹva'ea imombe'uteheva'ea – kiroki a'ea igwaivĩve'ğa omombe'u pota. A'ereki a'ea nahemombyryvukari. Ejirokwa ti ekokatua rehe ekovo Tupana'ga reaporogita rupi jipi.

⁸ Pyry ahe jirokwari tipopoaka jira'oa javo. Koji'i pyry hete ahe jirokwari tapyry jireaporogita javo. A'ereki naname Tupana'ga omombyry ahe ve ahe manoe'ymame a'ero. Ahe manorē po ti ga imombyryvi jitehe ahe ve yvagi pe nehē no.

⁹⁻¹⁰ Kiro ti ji imombe'ui nde ve. Nhande xajiko hete Tupana'ga rehe omanoe'ỹve'ga rehe aerē po ti ga nhande rerohoi yvagi pe nehē javo. Ga ko vyakotyve'ğa mbopiro'yharamo oko. “Ambopiro'y pota ji ға imomboa ғandekote'varuhua ға hugwi,” ei ga. Kiroki ға ojiko ga rehe imomboruka ga pe – ға hugwi tuhē ga imombori a'ero. Pyry ahe a'ea reroviahetei. A'ereki a'ea ko a'itituhēva'ea. Heroviaro ғwaramo nhande poravykyhetei nhandejirokwa Jesus Cristo'ga mombe'gwovo.

¹¹ A'ea ti emombe'u pa nhirembikwatijarukara tohendu katu ti Jesus'gareheve'ға.

¹² Mara'ngu po jara'ға javo nde ve? “Nerenhi-moymyani ve nde, Timóteo. A'ero nde nderekwahavi ve,” e po ға nde ve. Ehepiuka ekokatua ға pe te'iyme ti ға a'ea a'ero. Enhi'igatu ti ға pe nahā ға monhi'igatuavo. Eko katu ti toko ti ға ji ja javo. Earō hete pa ti ojipe'ға. Ejiko hete ti Jesus Cristo'ga rehe. Eko pyry ti. Nahā ti eko. A'ero po ti ға ndekopotari nde ja nehē.

¹³ Jirakykweri ti emonhi'ĩ Tupana'ga rembikwatijarukara ғandovaki jipi tohendu ti

Jesus'gareheve'ġa javo. Emombe'u katu ti ġa pe nahanahã e'i Tupana'ga nhi'ġa javo. Embo'e katu ti ġa hehe.

¹⁴ Ymya Tupana'ga nhi'ġa mombe'uhara'ġa ei nde ve kako: “Tupana'ga ra'uva ombo'ekwahavuka nde ve. Embo'embo'e ti Jesus'gareheve'ġa Jesus Cristo'ga mombe'ua rehe a'ero imombe'ukatuavo ġa pe,” ei ġa nde ve kako. Kirẽ opokogame neakaġa rehe Jesus'gareheve'ġa ndepiakatuhara'ġa ei a'iti tuhẽ javo kako. Enhi'ġpo'ru ti Tupana'ga nhi'ġa mombe'uhara'ġa a'ero ekovo ejiporavykya rehe.

¹⁵ Ejirokwa ti eporavykya rehe jipi ġa mbo'embo'ekatuavo ekoheteavo hehe. A'ero po ti nde igwaigwavete ġa mbo'ekwahakwahavi Tupana'ga nhi'ġa rehe nehẽ. A'ea po ti jukwaha hete ġa pe nhaporemonehẽ.

¹⁶ Terekoi ite'varuhua rehe tako katu ti ji javo. Terejapyakai ti Tupana'ga nhi'ġaatyviva'ea rehe tambo'e ti ji Jesus Cristo'ga mombe'ua rehe jate javo. Nane'yimi ti ejirokwa ekokatuavo ġa mbo'ekatuavo a'itituhẽva'ea rehe jate. A'ero po ti nde nhimbopiro'yi ejikote'varuhua hugwi egwovo yvagi pe Tupana'ga pyri nehẽ. Kiroki ġa neremimbo'ekatua rendu katu - ġahã po ti nde ġa mbopiro'yi ġandekote'varuhua hugwi ġa mondouka Tupana'ga pyri nehẽ no.

5

Eko katu Jesus'gareheve'ġa pe

¹ Kiro ti ji imombe'ui nde ve. Eko katu ti Jesus Cristo'gareheve'ġa pe ġa mbo'eavo Tupana'ga nhi'ġa rehe ġa ndekote'varuhurame

toko katu kwaha ti ġa javo. Ixava'eve'ġa pe ti terenhi'igahyi ġa ndekote'varuhurame. A'ereki ġa oko nderuva'java'ero. Enhi'igatu ti ġa pe nde erame ġandekote'varuhua pe na rūi ti peko javo ġa pe. Na jitehe ti enhi'igatu ipyahuve'ġa pe akwaimbae'ġa pe ġa ndekote'varuhurame. A'ereki ġa oko neirũ'java'ero.

² Na jitehe ti enhi'igatu igwaivĩve'ġa pe ġa ndekote'varuhurame. A'ereki ġa oko ndehya'java'ero. Na jitehe ti enhi'igatu ipyahuve'ġa pe kunhangwera'ġa pe ġa ndekote'varuhurame. A'ereki ġa oko nerendyra'java'ero. Ga ko ambotehea rūi nde hugwi a'ero. Eko katu ti ġa pe a'ero.

Jesus'gareheva'ero pereko katu aherembirekokwera'ġa

³ Jesus'gareheve'ġa ti tomondo ojeaporoġita aherembirekokwera'ġa ndehe - kiroki kunhangwera'ġa pe ndiporakahavi.

⁴ Po aherembirekokwerahẽa gwereko gwa'yra'ġa ġwymymino'ġa no, a'ero po ti ġa topoko katu hẽa hẽa rembirekoa'jave'ymame. Ymya po hẽa ġa nderekokatuyypi ġa monhimomboaka. Kiro po ti ġa toko katu kwaha ikwepyga hẽa pe a'ero okovo hẽaporakahavamo hẽa ko jire'yjahẽa tuhẽ javo. Nanongara ko pyry Tupana'ga pe.

⁵ Kiroki hẽa tehe oko herekoe'yma oporakahava - po hẽa jikohetei Tupana'ga rehe hamo ji poko ti javo ga pe jipi. Ypytunimo arimo po hẽa nhi'igi ga pe ojihe ojipe'ġa ndehe no ore poko javo hamo. Nanongarahẽa ti Jesus'gareheve'ġa topoko jipi.

6 Kiroki aherembirekokwerahēa oko onhimbohoryva'ea rehe jate ojapyakae'yma Tupana'ga rehe - hēa nomanoi novīa. Emo hēa oko omanove'ġa ja Tupana'ga pe. A'ereki hēa nombopyahuukari ga pe ojeaporoġita okokatue'yma ojikoge'yma ga rehe. Nanongarahēa rūi Jesus'gareheve'ġa topoko jipi.

7 Embo'e pa ti Jesus'gareheve'ġa nhiremi-mombe'ua rehe - kiroki a'ea ji akwatija nde ve aherembirekokwera'ġa ndehe nahanahā ti pepoko ġa javo. A'ero po ti tegwete ojipe'ġa ehava ġa pe nehē.

8 Kiroki ga ndoporakari gwe'yja'ġa ġwongapypeve'ġa kaitu ġa mbatere'ymame - gaha ndokoa'javi Jesus'ga mombe'ua rupi. Koji'i ga oko te'varuhu Jesus'gareheve'ġarūive'ġa hohe. A'ereki Jesus'gareheve'ġarūive'ġa vehevi oporaka gwe'yja'ġa ġwongapypeve'ġa no.

9 Kiro ti ji imombe'ui nde ve. Jesus'gareheve'ero ti ġa toporaka opyteripeve'ġa - kiroki kunhangwera'ġa pe ndiporakahavi. Tokwatija ti ġa nanongara'ġa ndera a'ero aherembirekokwera'ġa ndera ndiporakahavi ġa pe javo. Nanongara'ġa pe ji ei: Ga ti toko iġwai'ive'ġa. He'yjuhu kwara ġa ndehe sessenta kwara koji'i no.

Ojipeji ġanembirekova'ea.

10 Ojipe'ġa omombe'u katu aherembirekokwera'ġa nahā ġa ojipe'ġa poko katu gweaporoġitakaturu jipi javo. Momi ko aherembirekokwera'ġa mombe'ua:

Ga gwa'yra'ġa ndereko katu ġa monhimom-boakakatuavo.

Ymyagwera jate ġa horyory hajiheve'ġa ndehe ġa mboapyga ġa mbuhuruka ġwonga pe ġa ndurame.

Na jitehe ġa Tupana'ga remimo'ēhara'ġa poko ġa ndurame onga pe.

Ga ġa poko ġa nderekokatuavo – kiroki ġa pe ite'varuhu.

Ga ojirokwa opyryvamo ojipe'ġape'ġa pe jipi oporavykyparavuhuavo nahã ġa pokopava jipi.

Po nahã aherembirekokwera'ġa ndekokatui – kiroki ġa pe ndiporakahavi, a'ero pyry Jesus'gareheve'ġa ikwatijari ġandera ġahã nhande tipoko javo.

¹¹ Kiroki aherembirekokwera'ġa nomondoi ve sessenta kwara iġwaivĩe'ỹve'ġa – ġandera ti terekwatijarukari. Mara'ngu po ti ġa oporavykypotara'jave'yma Cristo'ga pe nehẽ? Po ti ġa ei nehẽ: “Koji'i pyry ji ve ji rembirekoa'javamo.”

¹² Po ti ġa ei nahã nehẽ, a'ero po ti ijari ġa ndehe ġa ipiriano ġwaramo onhimbi'eagwera Cristo'ga pe nehẽ.

¹³ Terekwatijari iġwaivĩe'ỹve'ġa ndera, a'e ji. Mara'ngu po ti iġwaigwavete ġa ovevugwero nehẽ ohoohorame ojipe'ġa nonga pe jipi nehẽ? Koji'i po ti ġa te'varuhuro a'ero onhi'inhi'ĩteheavo ikwahapapota imombe'umoanhana nehẽ – kiroki a'ea po ġa nomombe'ui hamo.

¹⁴ Nurã koji'i pyry ji ve iġwaivĩe'ỹve'ġa nembirekoa'javamo gwa'ygwa'yramo. Togwereco katu ti ġa gwa'yra'ġa ġwongapypeve'ġa nderuva. Po ti nahã iġwaivĩe'ỹve'ġa ndekokatui nehẽ, a'ero

po ti a'ea rehe ġa'arõe'ÿve'ġa nde'ite'varuhui ġa pe nehẽ. Nahã ji amogita ġa.

¹⁵ A'ereki jararamo iġwaivĩe'ÿve'ġa oko jipe Satanás'ga nhi'ġa rehe okoa'jave'yma Cristo'ga nhi'ġa rehe.

¹⁶ Kiro ti ji imombe'ua'javi nde ve. Aherembirekokwerahẽa re'yjahẽa ti toporaka hẽa pokokatuavo Jesus'gareheva'ero. Toporakarukaryme ti ġa hẽa jara'ġa pe Jesus'gareheve'ġa pe. A'ero hẽa porakare'ymame hẽare'yja'ġarũive'ġa oporaka ojipe'ġa – kiroki ġa pe ndiporakahavi tuhẽ.

Eko katu ti ġandepiakatuhara'ġa pe

¹⁷ Kiro ti ji imombe'ui nde ve. Nahã po ti Jesus'gareheve'ġa ndekoi hamo: Ga ti tombohete gwepiakatuhara'ġa. Ga ti tomondokatua'ja ġa pe ikwepykava ġa poravykykaturame. Ga pe kaitu – kiroki ġandepiakatuhara'ġa omombe'umbe'u Tupana'ga nhi'ġa ġa mbo'ekatuavo hehe.

¹⁸ A'ereki Tupana'ga rembikwatijarukara e'i:
 “Yuranuhũa oporavyky ahe ve hay'nhoy'nhoga
 japea hugwi jape'oga
 ipyrũpyruġame trigo ra'ynha rehe.
 Nurã ti ahe tojurutyvyme yuranuhũa
 to'u ti trigo ikwepykavamo javo,” e'i ikwati-
 jaripyra.

Ojo'java'ea e'i:

“Tokwepy ti ahe ġwemimboporavykyhara'ġa pe. A'ereki ġa ahe poko,” e'i.

¹⁹ Po ojipejive'ga ei nde ve: “Oko te'varuhu nhanderepiakatuhara'ga.” Po ga tehe e'i a'ea, tereroviari ti ganhi'ġa. Po a'ea jitehe ojipe'ga

ei nhanderepiakatuhara'ga oko te'varuhu javo, a'ero ti ehendu ġanhi'iġa ikwahava.

20 Po a'iti hete tuhē ġandepiakatuhara'ga ite'varuhu, a'ero ti emoġita ga Jesus'gareheve'ġa ndovaki nhaporemo. Ere ti ga pe: “Nahã nde ereko te'varuhu. Epohi ti jugwi,” ere ti ga pe. A'ero po ti jara'ġa kyhyjipavi xakote'varuhuyme ti javo nehē.

21 Ehendu tuhē nhinhi'iġa ġa moġitakatupava. Terei ti: “Nda'ei po ti ji ga pe garekote'varuhua rehe. A'ereki ji ako hete ga rehe.” A'ea terei. Ojipe'ga pe terei no: “Anhi'iġahy hete po ti ji ga pe garekote'varuhua rehe. A'ereki ji ndakoi ga rehe.” A'ea terei no, a'e ji nde ve Tupana'ga ji renduvame. Nhandepojy kaharete'ga Jesus Cristo'ga ji rendu no. Yvagipeve'ġa ji rendu no Tupana'gapyrive'ġa garemimo'ēharamo.

22 Terena'ēi ti ojipe'ġa pe peporavyky ti Tupana'ga pe kiro javo. Ekwaha katu na'ē ti ġandeaporoġita. Ga pyryvame ti epoko ġa'akaġa rehe peporavyky ti kiro Tupana'ga pe javo. Terejihe'ari ti ite'varuhuve'ġa ndehe ġandekote'varuhua mbopogwee'yma. Ejirokwa ti ekokatua rehe, a'e ji nde ve.

23 Yhya jate rūi ti e'u, Timóteo. Pyry xunhiva'ea nde i'ui vinho no tomombi hahyva'ea nderevegi pe. A'ereki nane'yimi nde netetirūa.

24 Kotihĩ jara'ġa ndekote'varuhua jukwaha hete. A'ero nhande ejipei ġa pe oja ġa ndehe javo. Jara'ġa ndekote'varuhua ndiukwahavi ve. Aerē gwe nhande ikwahavi ġandeaporoġitate'varuhua.

²⁵ Na jitehe jukwaha hete ojipe'ġa ndekokatua. Jara'ġa ndekokatua ndiukwahavi ve. Aerē gwe nhande ikwahavi a'ea.

6

Paulova'ea e'i nahã ti ipiro'ye'ÿve'ġa toko javo

¹ Kiro ti ji ġa mombe'ui nde ve Jesus'gareheve'ġa – kiroki ġa ndipiro'yi opojkahara'ġa hugwi. Ga ti tomondo gweaporoġita opojkahara'ġa ndehe oporavykykatuavo ġa pe. Po ġa ndoporavykykatui Tupana'gareheva'ero, a'ero po ti ojipe'ġa Tupana'ga mbotegwetei ite'varuhu Tupana'ga javo. Jesus'ga mombe'ua po ti ġa imbotegwetei nehē no ite'varuhua rehe ga ġa mbo'ei javo.

² Po ġa opojkahara'ġa pavēi ojiko Jesus'ga rehe, a'ero ġa ndekoi onhoirūramo. A'ero ti ġa te'iyme opojkahara'ġa pe: “Ga nhaneirūramo ġwaramo ti timondoyme nhandereaporoġita ġa ndehe.” A'ea rūi ti ġa te'i. Koji'i vehevi ti ġa tomondo ojeaporoġita opojkahara'ġa ndehe oporavykykatukatuavo ġa pe ġa pokoga. A'ereki ġa – kiroki opojkahara'ġa pe ġa oporavyky ġa pokoga – ġa ko ġairūa tuhē ġanemiarōa ojikoga ġwaramo Jesus'ga rehe. A'ea ti emombe'u pa ġa pe ġa mbo'ekatuavo hehe.

A'itituhēva'eaatyviva'ea rehe okote'varuhuve'ġa ombo'e

³ Po ojipe'ga ombo'e nhiremimbo'eaatyviva'ea rehe ndokoi po ga a'itituhēva'ea rehe nhandepojkaharete'ga remimbo'ea rehe Jesus Cristo'ga remimbo'ea rehe. Aherekokatua mombe'ua rehe po ga ndokoi no.

4 Okoe'ymame hehe po ga nhimbohetetehei tuhẽ akwaha hete ji javo novĩa. Emo ga ndokwahavihu okovo. Onhi'igayva pota ranuhũ ga ojipe'ga. “Garagara pe ga ei?” e'i tehe ga. A'ero ga renduvame ga nhimyrõi ojogwehe ja'javo ojo-hupe onhombotegweteavo ojogweroviare'yama.

5 Nane'yimi ga jogwayvahetei. Ite'vate'va ga'akağa. A'ero ga ndokwahava'javi a'itituhẽva'ea ojipe'ga mbo'eavo a'eaatyviva'ea rehe. A'ereki ga e'i tehe oyvyteri pe: “A'e po ti ji ga pe nehẽ: ‘Ji ko Tupana'gareheva'ea’. A'ero po ti ga imbuhuri itambere'ia ji ve ji mombateheteavo ji ombo'erame nehẽ,” e'i tehe ga oyvyteri pe.

6 Pyry hete tuhẽ okokatuve'ga pe reki – kiroki ga ojiko tuhẽ Tupana'ga rehe ikwahava opy'a rukatua gworygworyvamo jipi. Ndokoi ga ojipe'ga mbatera rehe a'ero.

7 Ma gara nhande tiru reki nhande'arame? Ndiheruri nhande. Ma gara po ti nhande tiroho nhanemanorame nehẽ? Ndirohoi tuhẽ po ti nhande nehẽ.

8 Herekorame nhanderembi'ua nhandepira reheve xajory ti hehe pyry ji ve javo.

9 Jara'ga e'i tako ji imbateheteva'ero javo. A'ea rehe jate ga japyakai reki. A'ero ga ite'varuhua mbopogwehetei okote'varuhuavo nahã po ti ji ipyhyguhui mbatera javo. A'ereki hepia'ngi tehe he'yiva'ea ga pe gamongote'vava'ea. Tegwete gapohira okote'varuhua hugwi a'ero. A'ea ga mbotegwetepavi ga mondouka hahyva'ea ruvi-hava pype.

10 A'ereki itambere'ia potarapora ko aherekote'varuhuparava. Itambere'ia rehe

jate okovo ġwaramo jara'ġa pohiri Jesus Cristo'ga mombe'ua hugwi. Nurãro ġwaramo ġa imbuhumbuhurukari ite'varuhuva'ea hahyheteva'ea ojihe onhimbovy'are'yma ranuhũ ja'javo ovyvyteri pe: “Maranameuhũ ji rekoi na?”

Paulova'ea omogita Timóteova'ea

¹¹ Timóteo, ndehe ereko Tupana'gareheva'ero. Terembopogwei ti nanongara nhaporemo ite'varuhuva'ea nhaporemo a'ero. Ejirokwa ti Tupana'ga remimbotarimova'ea rehe. Ejirokwa ti ekokatua rehe imondovo ejeaporogita Tupana'ga rehe jipi. Ejiko hete ti Jesus Cristo'ga rehe. Earomba ti jara'ġa. Enhimomirana ti ite'varuhurame nde ve. Eko katu ti jara'ġa pe enhyromo ġa pe.

¹² Ejirokwa hete ti eporavykykatuavo pyryheteva'ea rehe Tupana'ga remimbotarimova'ea rehe. Erovia hete Tupana'ga nhi'igã aerẽ po ti Tupana'ga ji mongoi ojipyri ji mombytavo avuirama nehẽ javo. A'ereki a'ea pe Tupana'ga e'i o'erame nde ve herejo ti ji pyri ejupa avuirama javo. Pyryheteva'ea pe nde ehetei erame ajiko ji Jesus Cristo'ga rehe Tupana'ga ra'yra'ga rehe javo. He'yive'ġa nde rendu kako.

¹³ Tupana'ga omongo pa. Nurã ġa okoji mbatera pavẽi. Cristo Jesus'ga omombe'u a'itituhẽva'ea Pôncio Pilatosva'ea pe okyhyjie'yma hako. Ga ji renduvame Tupana'ga Cristo Jesus'ga pavẽi, kiro ti ji ehetei nde ve.

¹⁴ Ji nhi'ĩpo'ru pa ti, a'e ji nde ve. A'ero tegwete ojipe'ġa ehava nde ve. Nahã ti eko

katu jipi nhandepojykaharete'ga mboha'uva Jesus Cristo'ga mboha'uva ga mbuhua yvya koty nhande koty.

¹⁵ Tupana'ga erame: “Pyry kiro Jesus Cristo'ga hoa”, a'ero po ti Jesus Cristo'ga jipiukari ua yvaga hugwi nehẽ.

U katu katu Tupana'ga py'a.

Ga tehe ipopoaka hete ojipe'ga hohe pa ga mondomondopava gwemimbotarimova'ea rupi.

Ga ko ganduvihavuhu'ga nduvihavuhhetero oko.

Gapojykahara'ga pojykahareteramo ko ga oko no.

¹⁶ Ga tehe ko avuiramave'ga omanoe'yma tuhẽ.

Gwendy'javuhua pype ga ruvi upa.

Tegwete vvyakotyve'ga hoa garendy'javuhua pyri.

Ga ndohepiangavi ga. Tegwete garepiakava.

Tomboukwaha ti ga ga.

Nane'ymi ti ga tipopoaka okovo avuirama. Na tuhẽ. Amém!

Paulova'ea e'i nahã ti imbateheteve'ga toko javo

¹⁷ Kiro ti ji imombe'ui nde ve. Ombatera rehe vvyakotyva'ea rehe ti imbateheteve'ga tonhimboheteyme Jesus'gareheve'ga. Tojikogyme ti ga oitambere'ia rehe. A'ereki kotihĩ itambere'ia opa ahe hugwi. Tojiko ti ga Tupana'ga rehe avuiramave'ga rehe tombuhu ti ga ji ve javo. A'ereki gaha ombuhu pa hete ahe ve tohory ti ga hehe javo.

¹⁸ Toko pyry ti ga jara'ga pe ga pokopokoga. Toma'ema'ẽ pota ti ga imondovo mbatera ga pe – kiroki ga ndogwerekoi ojive.

¹⁹ Imondorame ġa pe ġa imombyryvukari ojive pyryva'ea rerekoaġwama yvagi pe. Nahã okorame ġa ei Tupana'ga ti ji mongoi tuhẽ ojipyri avuirama nehẽ javo.

²⁰ Timóteo, teremoka'nhymi ti Tupana'ga rembikwahavukara ejive ekokatuavo. Hehe ti embo'e katu herekokatuavo. Terembopogwei ti onhi'iteheve'ġa. Jara'ġa omombe'u Tupana'ga remiarõe'ỹva'ea ojogwayva hehe oreremimombe'ua ko a'itituhẽva'ea javo. Terehenduvi ti ġanemimombe'ua.

²¹ A'ea mombe'urame jara'ġa ndokoa'javi Jesus Cristo'ga mombe'ua rehe.

Kiro ji ei pe me Jesus'gareheva'ea pe: Tupana'ga tomombyry pe me - perope peju cidade de Éfeso pe.

Tupana'ga nhi'iga
New Testament in Tenharim (BR:pah:Tenharim)

copyright © 1996 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Tenharim

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Tenharim [pah], Brazil

Copyright Information

© 1996, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Tenharim

© 1996, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files
dated 29 Jan 2022

3eb8a851-f633-5209-8712-862a9511e134